

М. В. Заворітний,
аспірант кафедри обліку та аналізу,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2293-9775>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.23.122

ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

М. Zavoritnii,
Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University

INNOVATIVE SOLUTIONS AND OPTIMIZATION OF THE MANAGERIAL REPORTING SYSTEM IN A COMPANY

У статті розглянуто актуальні аспекти впровадження інноваційних рішень в управлінську звітність підприємств з метою її оптимізації. Автором обґрунтовано важливість швидкої адаптації системи звітності до сучасних викликів, пов'язаних із глобалізацією економіки, зростанням обсягів інформації та необхідністю оперативного прийняття рішень. Зазначено, що управлінська звітність має бути надійним інструментом для формування стратегічних і тактичних рішень, а впровадження інновацій у цій сфері може значно покращити якість та своєчасність інформації. В статті проаналізовано основні види інновацій, які можуть бути впроваджені у систему управлінської звітності, серед яких технологічні, організаційні, інформаційні та методичні нововведення. Особлива увага приділена використанню штучного інтелекту, хмарних технологій та систем бізнес-аналітики (BI), що дозволяють автоматизувати процеси збору, обробки та аналізу даних.

В результаті дослідження встановлено, що інтеграція інновацій у процеси управлінської звітності сприяє підвищенню оперативності обробки даних, зменшенню витрат на звітність, мінімізації ризиків людських помилок та поліпшенню комунікації між підрозділами. Розглянуто концепції управління на основі даних (Data-Driven Decision Making) та збалансованих показників (Balanced Scorecard), які орієнтовані на формування всебічної системи звітності та забезпечення балансу між фінансовими й нефінансовими показниками. Автором відзначено необхідність адаптації нормативної бази в Україні до нових стандартів, що сприятиме інтеграції цифрових технологій у звітність. Розроблено рекомендації для підвищення ефективності звітності, серед яких удосконалення цифрової інфраструктури, навчання персоналу та вдосконалення системи аналізу великих даних. В подальшому варто вивчити можливості штучного інтелекту для адаптивної звітності, що враховуватиме специфічні потреби різних рівнів управління, а також дослідити питання кібербезпеки в умовах використання хмарних сервісів.

The article discusses the current aspects of implementing innovative solutions in managerial reporting systems with the aim of optimizing their processes. The author justifies the importance of quickly adapting the reporting system to modern challenges, such as the globalization of the economy, increasing information volumes, and the need for prompt decision-making. It is emphasized that managerial reporting should be a reliable tool for forming strategic and tactical decisions, and the introduction of innovations in this area can significantly improve the quality and timeliness of information.

The article analyzes the main types of innovations that can be introduced into the managerial reporting system, including technological, organizational, informational, and methodological innovations. Special attention is given to the use of artificial intelligence, cloud technologies, and business intelligence (BI) systems, which allow for the automation of data collection, processing, and analysis.

The study concluded that integrating innovations into managerial reporting processes increases the operational speed of data processing, reduces reporting costs, minimizes the risks of human errors, and improves communication between departments. The article discusses concepts like data-driven decision-making (DDDM) and balanced scorecard (BSC), which are aimed at forming a comprehensive reporting system and ensuring a balance between financial and non-financial metrics.

The author highlights the need to adapt the regulatory framework in Ukraine to new standards, which will promote the integration of digital technologies into reporting systems. Recommendations for improving reporting efficiency include enhancing digital infrastructure, training personnel, and improving big data analytics systems. Further research should explore the possibilities of artificial intelligence for adaptive reporting, taking into account the specific needs of various management levels, as well as address cybersecurity concerns related to the use of cloud services. Additionally, it is crucial to address cybersecurity concerns associated with the use of cloud-based services to ensure the protection of sensitive data.

Ключові слова: інноваційні рішення, управлінська звітність, штучний інтелект, хмарні технології, автоматизація звітності, бізнес-аналітика (BI), Data-Driven Decision Making.

Key words: innovative solutions, managerial reporting, artificial intelligence, cloud technologies, reporting automation, business intelligence (BI), Data-Driven Decision Making.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Під тиском швидких змін, зумовлених глобалізацією економіки, стрімким розвитком технологій та постійним зростанням конкуренції, керівники підприємств змушені шукати нові способи обробки, аналізу та використання даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. У цій ситуації ефективність і точність управлінської звітності стають ключовими чинниками, що впливають на здатність підприємства адаптуватися до умов ринку, прогнозувати потенційні ризики та реалізовувати стратегічні цілі. Це, у свою чергу, обумовлює потребу у вдосконаленні як технічної, так і концептуальної складових управлінської звітності шляхом впровадження інноваційних підходів та технологій.

Останніми роками в Україні було зроблено значний крок уперед у напрямку стандартизації та уніфікації звітності, що, проте, не завжди забезпечує необхідну гнучкість і своєчасність інформації для управлінських

потреб. Це пов'язано як із специфічною ситуацією в економіці країни, так і з особливостями нормативного середовища, яке в процесі адаптації до європейських стандартів потребує глибокої інституційної трансформації. Важливе місце в сучасній системі управлінської звітності займають цифрові технології, що, по суті, стали невід'ємним елементом операційної діяльності більшості великих і середніх підприємств. Проте, ці інновації не завжди інтегруються в управлінську практику комплексно, що знижує їхню ефективність та ускладнює процес оцінки результатів впроваджених рішень. Зважаючи на це, дослідження інноваційних рішень у сфері управлінської звітності не лише актуальне, а й має високий науково-практичний потенціал для покращення інформаційної бази прийняття управлінських рішень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність великого обсягу наукових праць, присвячених різним аспектам інновацій у бухгалтерському обліку та

управлінні даними. Зокрема, увагу таких дослідників як Бенько М., Москалюк Г., Лемішківська О., Михайловський В., Побережна З., Пшенична М., Заворітній М., Романов Д., Дегтяр О., Ігнатенко С., Томашук І., Замлинський В., Шуровська А., Замлинська О., Ясінська А., Шмигель О., Максимчук І., Метіль Т. та інших зосереджено на таких напрямках, як автоматизація процесів звітності, впровадження штучного інтелекту та аналітики великих даних, оптимізація облікових процедур у реальному часі та використання хмарних технологій для підвищення доступності інформації. Проте, хоча ці теми активно обговорюються в наукових колах, практична реалізація їх в українських реаліях часто стикається з численними проблемами: недостатньою цифровою інфраструктурою, відсутністю необхідних компетенцій серед персоналу, юридичними та нормативними обмеженнями, що ускладнюють впровадження новітніх інструментів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета даного дослідження полягає у всебічному аналізі сучасних інноваційних рішень, здатних оптимізувати систему управлінської звітності, а також у розробці рекомендацій щодо їх ефективного впровадження на українських підприємствах. Водночас важливо проаналізувати питання інтеграції цих інструментів у поточні бізнес-процеси підприємства та оцінити їхній вплив на якість та оперативність прийняття управлінських рішень.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних умовах розвитку економіки й інформаційних технологій управлінська звітність відіграє ключову роль у забезпеченні підприємств інформацією для прийняття стратегічних і тактичних рішень. У цьому контексті інновації стають одним з основних факторів, які визначають ефективність і якість управлінської звітності, дозволяючи швидко адаптуватися до змін ринкових умов, ефективніше використовувати ресурси та підвищувати конкурентоспроможність підприємства. Важливість інновацій у цій сфері зумовлена як зростаючою складністю інформаційних потоків, так і необхідністю оперативного та точного аналізу великих обсягів даних для забезпечення успішного управління.

Інновації в управлінській звітності охоплюють сукупність процесів, інструментів та технологій, що дозволяють поліпшити якість, швидкість та доступність інформації, яка використовується у прийнятті управлінських рішень. У широкому розумінні інноваційний процес у сфері управлінської звітності включає впровадження новітніх методик, засобів автоматизації, цифрових технологій, а також модернізацію методів обробки та представлення даних. Основні види інновацій, що можуть бути застосовані в системі управлінської звітності, можна класифікувати за декількома критеріями: технологічні, організаційні, інформаційні та методичні інновації [1].

До технологічних інновацій належать новітні ІТ-рішення, такі як використання штучного інтелекту, машинного навчання та технологій великих даних для аналізу і обробки управлінської інформації. Вони дозво-

ляють підвищити швидкість і точність збору та аналізу даних, зменшуючи потребу в ручній обробці та мінімізуючи людський фактор. Інформаційні інновації включають використання цифрових систем для зберігання та доступу до інформації, зокрема хмарних платформ, що забезпечують швидкий та зручний доступ до управлінських звітів з будь-якого місця та пристрою. Організаційні інновації пов'язані з оптимізацією процесів і структур, що забезпечують підготовку звітності, тобто реорганізація структурних підрозділів, які відповідальні за формування звітів, підвищення рівня компетентності співробітників у сфері управлінської звітності, а також впровадження систем контролю якості звітів. Методичні інновації включають модернізацію методів аналізу даних, моделювання та прогнозування, що дозволяє більш точно оцінити результати господарської діяльності підприємства.

Таким чином, інновації в управлінській звітності є багатограними та охоплюють різні аспекти діяльності підприємства, дозволяючи не лише покращити сам процес підготовки звітності, але й значно підвищити якість інформації, що використовується для прийняття рішень. Інноваційні технології, такі як Business Intelligence, блокчейн та інтернет речей (IoT), також відкривають нові можливості для оптимізації управлінської звітності, що вимагає глибокого розуміння їхньої структури та механізмів дії.

Розвиток управлінської звітності базується на певних концепціях та підходах, що відображають різні методи й принципи організації цього процесу. Вибір концепції залежить від специфіки підприємства, масштабів його діяльності, організаційної структури, а також вимог, що ставляться до якості та доступності інформації [2]. Однією з найбільш поширених концепцій є концепція збалансованих показників (Balanced Scorecard), що передбачає використання кількох ключових показників, які відображають фінансові та нефінансові аспекти діяльності підприємства, такі як задоволення клієнтів, внутрішні бізнес-процеси, інновації та навчання. Ця концепція дозволяє створити всебічний огляд діяльності підприємства, забезпечуючи рівномірний розподіл уваги між різними аспектами його діяльності [3].

Ще однією важливою концепцією є управління на основі даних (Data-Driven Decision Making), яка полягає в тому, що всі управлінські рішення приймаються на основі ретельно проаналізованої інформації. У межах цієї концепції широкого розповсюдження набули технології Big Data та AI, що дозволяють обробляти величезні обсяги даних у реальному часі. Такий підхід сприяє не лише оперативності у ухваленні рішень, але й значно підвищує їхню обґрунтованість. Концепція мобільної управлінської звітності також набирає популярності, оскільки вона передбачає використання цифрових платформ і додатків, що забезпечують мобільний доступ до звітності в будь-який час і з будь-якого місця. Це особливо важливо для керівників, які часто змушені приймати рішення на ходу, не маючи доступу до основних офісних ресурсів [4].

Нарешті, концепція аналітичної звітності орієнтована на те, щоб максимізувати корисність даних, шляхом перетворення їх у доступні для розуміння та інтерпретації форми. Аналітичні звіти дозволяють виявити при-

ховані закономірності, тренди та фактори, що впливають на показники діяльності підприємства. Ця концепція стає все більш важливою в умовах зростання обсягів інформації, яку необхідно аналізувати для прийняття обґрунтованих рішень [4].

Інновації дозволяють оптимізувати процеси прогнозування та стратегічного планування, забезпечуючи керівництво підприємства засобами для моделювання різних сценаріїв розвитку ситуацій та оцінки можливих ризиків. Завдяки використанню бізнес-аналітичних систем (BI-систем) компанії можуть створювати аналітичні звіти, що відображають тенденції та прогнози, засновані на актуальних даних, а також використовувати ці дані для визначення стратегічних цілей і розробки тактичних заходів для їх досягнення.

Загалом, інновації у сфері управлінської звітності не тільки підвищують якість і своєчасність інформації, але й сприяють формуванню інтегрованої, гнучкої та ефективної системи управлінського обліку. Інтеграція новітніх технологій і методів дозволяє створити більш точні, адаптивні та зручні інструменти для управління підприємством, підвищуючи його конкурентоспроможність і забезпечуючи успішний розвиток у динамічному бізнес-середовищі.

Автоматизація управлінської звітності на базі цифрових технологій є одним із найефективніших способів забезпечення точності, своєчасності та доступності інформації, необхідної для управління підприємством. Сучасні підприємства часто оперують великими обсягами даних, що надходять з різних джерел, і ручна обробка таких даних стає все менш ефективною та призводить до збільшення ризиків помилок. Цифровізація управлінської звітності дозволяє створювати єдину інформаційну систему, що об'єднує всі операційні дані підприємства і надає управлінцям змогу отримувати актуальну інформацію з мінімальними часовими витратами.

Автоматизація процесів звітності зменшує потребу в людських ресурсах для збору та підготовки звітів, звільняючи їх для виконання більш аналітичних функцій, таких як оцінка ефективності бізнес-процесів або стратегічне планування. Використання цифрових платформ дозволяє створювати звітність, яка оновлюється в режимі реального часу, завдяки чому управлінці мають змогу відстежувати показники діяльності в динаміці, швидко реагувати на зміну ситуації на ринку, зменшуючи час на прийняття рішень. Цифровізація забезпечує також високий рівень безпеки та доступності даних, що особливо важливо для великих організацій, де доступ до інформації необхідний на різних рівнях управління.

Отже, цифровізація та автоматизація звітності надають можливість скоротити витрати на підготовку звітів, знижуючи тим самим загальні операційні витрати, і значно підвищити якість інформації, що використовується для прийняття рішень, завдяки оперативності й точності даних, а також здатності уникати людських помилок.

Застосування штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (ML) у системі управлінської звітності є одним із перспективних напрямів сучасних інноваційних технологій, що здатні суттєво змінити підходи до збору, аналізу та інтерпретації інформації. Штучний інте-

лект дозволяє автоматизувати процеси, які раніше вимагали участі людини, зокрема аналіз великих обсягів даних та їх інтерпретацію. Машинне навчання, яке є підгалуззю AI, надає можливість комп'ютерним системам самостійно адаптувати свої алгоритми на основі аналізу нових даних, що дозволяє системі "вчитися" та вдосконалювати свої функції [6].

В управлінській звітності AI та ML можуть використовуватися для таких завдань, як прогнозування трендів, виявлення аномалій у фінансових показниках, автоматизація класифікації та категоризації даних. Наприклад, алгоритми машинного навчання здатні аналізувати історичні дані, визначаючи приховані патерни, що дозволяє більш точно прогнозувати можливі майбутні тенденції. Це дає управлінцям змогу розробляти прогнози для різних сценаріїв розвитку ринку, адаптуючи свої стратегічні плани залежно від передбачуваних змін у зовнішньому середовищі. Крім того, штучний інтелект сприяє підвищенню точності та ефективності управлінської звітності, дозволяючи зменшити кількість помилок у звітах. Автоматизовані системи обробки даних на базі AI та ML здатні самостійно виявляти невідповідності, що є важливим фактором для забезпечення достовірності звітної інформації. Таким чином, впровадження штучного інтелекту та машинного навчання дозволяє значно покращити якість інформації, що використовується у звітності, завдяки її більшій точності, оперативності й гнучкості в обробці та прогнозуванні [7].

Хмарні сервіси стали невід'ємною частиною сучасних інформаційних систем, пропонуючи численні переваги для оптимізації управлінської звітності. Хмарні платформи надають можливість зберігати та обробляти дані у віддалених дата-центрах, забезпечуючи доступ до звітності в будь-який момент і з будь-якого місця за умов наявності Інтернет-з'єднання. Це дозволяє компаніям знижувати витрати на інфраструктуру, оскільки їм не потрібно самостійно підтримувати великі сховища даних і сервери. Для управлінської звітності хмарні сервіси мають особливе значення завдяки своїй здатності забезпечувати доступ до даних у реальному часі та підтримувати інтеграцію з іншими системами й платформами, що використовуються підприємством. Це створює умови для швидкого й ефективного аналізу даних, зокрема для великих підприємств, які мають розгалужену структуру й потребують постійного доступу до актуальної інформації на різних рівнях управління. Важливою перевагою хмарних сервісів є можливість налаштування прав доступу, що забезпечує безпеку даних та дозволяє контролювати, хто має право переглядати або редагувати певну інформацію [8].

Хмарні сервіси також забезпечують ефективність у питаннях співпраці та комунікації між відділами підприємства, особливо в умовах, коли співробітники працюють віддалено. Це забезпечує безперервність бізнес-процесів та підвищує оперативність обміну інформацією між відділами, що, в свою чергу, сприяє своєчасному та точному формуванню управлінських звітів.

BI-системи (системи бізнес-аналітики) є ефективним інструментом для обробки та аналізу великих обсягів даних, що дозволяє підприємствам приймати обґрунтовані управлінські рішення. Системи бізнес-аналітики забезпечують багаторівневий аналіз даних, починаючи

від операційних показників і закінчуючи стратегічними індикаторами. BI-системи інтегрують дані з різних джерел, що дозволяє створювати комплексні аналітичні звіти, які відображають різні аспекти діяльності підприємства, а також дозволяють визначити приховані закономірності та тенденції. Використання BI-систем значно спрощує процес збору та обробки інформації для звітності, дозволяючи оперативно отримувати аналітичні дані, що є основою для стратегічного планування. BI-системи також мають інструменти для побудови прогнозів і моделювання сценаріїв, що дозволяє керівникам оцінювати різні варіанти розвитку ситуації і приймати оптимальні рішення для досягнення стратегічних цілей [9].

BI-системи сприяють підвищенню ефективності управлінської звітності, забезпечуючи можливість створення детальних звітів з високим рівнем деталізації, які дозволяють оцінювати окремі бізнес-процеси або підрозділи підприємства. Завдяки інтеграції з іншими інформаційними системами, BI-системи забезпечують безперервний потік даних для аналітичної звітності, що особливо важливо в умовах високої динаміки бізнес-середовища, коли своєчасність прийняття рішень стає вирішальним фактором для успіху підприємства. Таким чином, використання BI-систем для управлінської звітності дозволяє підвищити швидкість та якість прийняття рішень, забезпечуючи керівників підприємств повною, своєчасною та достовірною інформацією для реалізації стратегічних цілей. Інтеграція BI-систем у процес управління підприємством дозволяє забезпечити гнучкість та адаптивність у прийнятті рішень, що є особливо важливим в умовах сучасної конкуренції та постійних змін ринкових умов.

Управлінська звітність, що відповідає сучасним вимогам динамічних ринкових умов, потребує постійного вдосконалення задля забезпечення точності, своєчасності та повноти інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень. З огляду на зміни, що відбуваються в сфері інформаційних технологій, а також підвищення вимог до обґрунтованості й прозорості процесів управління, актуальним є питання оптимізації процесів управлінської звітності. Зокрема, це включає визначення специфічних потреб підприємства у звітності, покращення процесів збору, обробки та аналізу даних, інтеграцію інноваційних рішень та оцінку ефективності оптимізованої системи звітності. Ефективність системи управлінської звітності залежить від того, наскільки точно вона відповідає потребам підприємства, визначеним специфікою його діяльності, обсягом операцій, структурою управління та цільовими орієнтирами розвитку. Потреби у звітності можуть варіюватися залежно від рівня управління, для якого ця інформація призначена. Вищий управлінський персонал, як правило, зацікавлений у стратегічних показниках, що відображають загальний фінансовий стан підприємства, рентабельність та конкурентоспроможність на ринку, тоді як середній та операційний рівні потребують детальнішої інформації про внутрішні процеси, операційну ефективність та відхилення від планових показників [10].

Для визначення потреб підприємства у звітності необхідно розробити систему оцінки, яка дозволить визначити, наскільки ефективно наявна управлінська

звітність задовольняє вимоги різних рівнів управління. Така система має враховувати критерії актуальності, повноти, доступності та своєчасності інформації, що надається. У процесі визначення потреб підприємства також важливо брати до уваги специфіку галузі, в якій воно функціонує, обсяги та структуру господарських операцій, а також потенційні ризики, які можуть вплинути на потребу в певній інформації для ухвалення обґрунтованих рішень.

Оптимізація управлінської звітності потребує ефективної організації процесів збору, обробки та аналізу даних, які є основою для складання звітів. Сучасне підприємство повинно мати чітко налагоджені процеси обміну інформацією між відділами, а також системи, що забезпечують автоматизацію збору даних. Моделювання цих процесів є одним з ключових етапів оптимізації, оскільки дозволяє визначити "вузькі місця" та зони можливих затримок або помилок, що можуть вплинути на якість звітності.

Завдяки впровадженню інноваційних рішень, таких як цифрові платформи, що забезпечують автоматизований збір даних з різних операційних систем, а також інструменти для обробки великих даних, підприємства можуть значно скоротити час на формування звітів і мінімізувати ризики помилок. Інтеграція програмного забезпечення для обробки даних, що включає функції з аналізу та візуалізації інформації, дозволяє підприємствам не тільки скоротити час на підготовку звітів, але й забезпечити управлінців інформативними аналітичними даними, необхідними для прийняття рішень. Завдяки цим технологіям можлива швидка обробка великих обсягів даних у реальному часі, що є необхідним для динамічних умов сучасного бізнес-середовища.

Інтеграція інноваційних рішень в існуючу систему управлінської звітності вимагає гнучкого підходу та обліку організаційних особливостей підприємства. Основні завдання, що виникають на цьому етапі, включають адаптацію нових технологій до поточних бізнес-процесів, підготовку персоналу, а також налаштування механізмів взаємодії між різними підрозділами підприємства. Важливим етапом є вибір інструментів, які будуть найбільш ефективними для оптимізації конкретних процесів збору та обробки даних, а також їх інтеграція у поточну структуру інформаційних систем [11].

Успішна інтеграція інноваційних рішень забезпечує значне підвищення ефективності управлінської звітності, сприяє зниженню витрат на її підготовку та підвищенню якості інформації, яка використовується для ухвалення управлінських рішень. Так, система ефективної підготовки управлінської звітності має ґрунтуватися на логічних алгоритмах, етапах бухгалтерського обліку та особливостях виробничого процесу. Наприклад, комплексний пакет управлінської звітності, котрий ґрунтується на автоматизованих процесах збору та обробки облікової інформації може мати наступну структуру (табл. 1):

- Розділ 1. Операційна ефективність;
- Розділ 2. Фінансово-виробничий звіт;
- Розділ 3. Ефективність використання ресурсів;
- Розділ 4. Аналіз та прогнозування даних.

Оцінка ефективності оптимізованої системи управлінської звітності є заключним етапом, який дозволяє

Таблиця 1. Варіант форми управлінського звіту з ефективності виробництва на основі автоматизованого збору облікових даних

Розділ 1. Операційна ефективність					
Показник	Планове значення		Фактичне значення	Відхилення	Примітки
Обсяг виробленої продукції	Заплановані обсяги за показниками на основі минулих періодів та прогнозованих показників розвитку		Фактичне виконання за показниками, дані про яке отримані з системи бухгалтерського обліку	Арифметично визначені обсяги абсолютного та відносного виконання плану	Можливі причини відхилень, в т.ч. форс-мажорні обставини
Продуктивність праці					
Час простою обладнання (год.)					
Кількість виробничого браку					
Використання сировини (%)					
Розділ 2. Фінансово-виробничий звіт					
Показник	Попередній період	Поточний період	Відхилення	Прогноз на наступний період	Примітки
Чистий прибуток	Фактичні показники минулого періоду за даними бухгалтерського обліку	Фактичне виконання за показниками, дані про яке отримані з системи бухгалтерського обліку	Арифметично визначені обсяги абсолютного та відносного виконання плану	Арифметичний прогноз показників на основі лінійних трендів	Можливі причини відхилень, в т.ч. форс-мажорні обставини
Операційний прибуток					
Коефіцієнт ліквідності					
Показники рентабельності (%)					
Обсяги реалізації продукції					
Грошовий потік					
Розділ 3. Ефективність використання ресурсів					
Ресурс	Показник	Планове значення	Фактичне значення	Відхилення	Примітки
Трудові ресурси	Завантаженість персоналу (%)	Заплановані обсяги за показниками на основі минулих періодів та прогнозованих показників розвитку	Фактичне виконання за показниками, дані про яке отримані з системи бухгалтерського обліку	Арифметично визначені обсяги абсолютного та відносного виконання плану	Можливі причини відхилень, в т.ч. форс-мажорні обставини
Матеріальні ресурси	Витрати матеріалів				
Обладнання	Час роботи обладнання				
Запаси	Оборотність запасів				
Фінансові ресурси	Витрати на утримання				
Розділ 4. Аналіз та прогнозування даних					
Показник	Поточний період	Прогноз (сценарій 1)	Прогноз (сценарій 2)	Прогноз (сценарій 3)	Примітки
Обсяг продажів	Фактичне виконання за показниками, дані про яке отримані з системи бухгалтерського обліку	Аналітичне моделювання із використанням ІШП або інших інноваційних технологій за оптимістичним, реалістичним та песимістичним сценаріями розвитку підприємства та ринку			Обґрунтування сценаріїв та їх окремих складових
Рівень цін на ринку					
Собівартість продукції					
Очікуваний чистий прибуток					
Потенційні ризики					

Джерело: складено автором.

визначити, наскільки впроваджені рішення відповідають поставленим цілям і завданням. Основними критеріями оцінки є швидкість формування звітності, її точність, повнота і доступність інформації для різних рівнів управління. Важливою складовою оцінки є аналіз витрат на підготовку звітності до і після впровадження інновацій, що дозволяє визначити, наскільки ефективно вдалося зменшити операційні витрати.

Для оцінки ефективності оптимізованої системи управління звітності доцільно застосовувати як кількісні, так і якісні показники. Кількісні показники можуть включати час на підготовку звіту, кількість помилок у звітності та обсяги обробленої інформації. Якісні показники оцінюють зручність використання системи для користувачів, задоволеність управлінського персоналу новими функціями та можливостями, а також

ступінь відповідності отриманої інформації потребам підприємства. Оптимізація системи управлінської звітності є складним та багатофакторним процесом, але результати її впровадження сприяють не тільки покращенню ефективності управлінських рішень, але й підвищенню конкурентоспроможності підприємства в умовах динамічних ринкових змін [12].

ВИСНОВКИ

Використання цифрових технологій, штучного інтелекту, хмарних сервісів та BI-систем у сфері управлінської звітності дозволяє суттєво підвищити якість і швидкість формування звітів, знизити ризики, пов'язані з людськими помилками, та забезпечити керівництво підприємства своєчасною й достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень. Застосування автоматизації звітних процесів на основі цифрових платформ забезпечує можливість отримувати актуальні дані в режимі реального часу, що особливо важливо для великих підприємств, які працюють у динамічних умовах ринку.

Досвід впровадження штучного інтелекту та машинного навчання в управлінську звітність показав, що ці інструменти здатні значно підвищити точність прогнозування та аналітичних оцінок, дозволяючи керівникам моделювати різні сценарії розвитку ринкової ситуації та приймати обґрунтовані рішення. Завдяки цим технологіям, управлінці можуть виявляти закономірності у великому масиві даних, що сприяє покращенню довгострокового планування та адаптації стратегії підприємства до змін зовнішнього середовища. Використання хмарних технологій забезпечило можливість оперативного доступу до даних з будь-якого місця та будь-якого пристрою, що суттєво полегшує комунікацію та співпрацю між відділами підприємства, особливо в умовах віддаленої роботи. Таким чином, хмарні сервіси значно підвищили мобільність і гнучкість процесів управління інформацією.

На підставі результатів дослідження можна сформулювати рекомендації щодо подальшої оптимізації системи управлінської звітності на підприємствах. Перш за все, необхідно продовжувати інвестування в цифрову інфраструктуру та розширення використання автоматизованих систем збору та обробки даних, що дозволить забезпечити більшу інтеграцію між різними підрозділами підприємства. Важливим кроком є впровадження політики щодо навчання персоналу з використання нових технологій і підвищення його компетенцій у сфері роботи з аналітичними інструментами, оскільки ефективність використання інновацій значною мірою залежить від кваліфікації співробітників. Крім того, необхідно зосередитися на вдосконаленні аналітичних інструментів для обробки великих даних, що забезпечить можливість отримання більш детальної інформації про внутрішні й зовнішні фактори, які впливають на діяльність підприємства.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері полягають у поглибленні аналізу можливостей штучного інтелекту для формування адаптивних управлінських звітів, що автоматично підлаштовуватимуться під специфічні потреби кожного рівня управління. Це також

стосується впровадження інтегрованих систем обліку, що об'єднують різні аспекти діяльності підприємства, забезпечуючи комплексний підхід до аналізу і планування. Подальше вивчення можливостей хмарних технологій, особливо щодо захисту конфіденційної інформації, також має велике значення, оскільки питання кібербезпеки є критично важливим при роботі з управлінськими даними.

Література:

1. Бенько, М. М., Москалюк, Г. О. (2022). Бухгалтерська та управлінська звітність в умовах глобалізації та цифровізації: інновації та проблеми. Publishing House "UKRLOGOS Group". 2022. С. 86—102. URL: <https://doi.org/10.36074/paaaseeirdfegcc.ed-2.07>
2. Лемішовська, О. С., Михайловський, В. О. Управлінська звітність підприємства: теоретико-методичні аспекти та принципи формування. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2023. № 1 (9). С. 179—188. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/sep/31274/menedzhment-183-192.pdf>
3. Побережна З. М. Теоретичні засади інтегрального оцінювання конкурентоспроможності авіапідприємств на основі системи збалансованих показників. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. № 3 (69). С. 72—79. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4171>
4. Bousdekis, A. Lepenioti, K., Apostolou, D., Mentzas, G. A Review of Data-Driven Decision-Making Methods for Industry 4.0 Maintenance Applications. Electronics. 2021. № 10 (7). С. 828. <https://doi.org/10.3390/electronics10070828>
5. Пшенична М. Інтеграція ESG-метрик у бізнес-аналітичні моделі: вплив на ризики та прибутковість // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції "Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології". 5—6 бер. 2024. К.: НАУ, 2024. с. 70—73. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/63282>
6. Заворітній, М. В. Методичні аспекти формування управлінської звітності в сучасних умовах. Сталій розвиток економіки. 2024. № 3 (50), 283—289. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-42>
7. Романов, Д. О., Дегтяр, О. А. Розвиток інтелектуальних систем в прийнятті управлінських рішень. Національні інтереси України. 2024. № 3 (3). DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-3\(3\)-107-121](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-3(3)-107-121)
8. Ігнатенко, С. В., Томашук, І. В. (2024). Сучасні тенденції автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах: економічний аспект. Економічний простір. 2024. № 191. С. 465—472. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/192-3>
9. Замлинський, В. А., Щуровська, А. Ю., Замлинська, О. В. Особливості та характеристики business intelligence (BI)-систем як інструменту підвищення ефективності діяльності компанії. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. № 8 (1). С. 54—61. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-8>
10. Ясінська, А. І. Методологія формування управлінської звітності в системі управління підприємством. Економіка та суспільство. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-88>

11. Шмигель, О. Є. Управлінський облік та критерії його ефективності на підприємстві. Інноваційна економіка. 2020. № 3—4. С. 183—187. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.26>

12. Максимчук І. А., Метіль Т. К. Організація управлінського обліку в інформаційному просторі підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 16. С. 46—50. DOI: [10.32702/2306-6814.2021.16.46](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.16.46)

References:

1. Bienko, M. M. and Moskalyuk, H. O. (2022), "Accounting and management reporting in the context of globalization and digitalization: innovations and issues", Publishing House "UKRLOGOS Group", pp. 86—102. DOI: <https://doi.org/10.36074/paaseeirdfegcc.ed-2.07>

2. Lemishovska, O. S. and Mykhailovskyi, V. O. (2023), "Enterprise management reporting: theoretical-methodological aspects and formation principles", Menedzhment ta pidpryyemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennya ta problemy rozvytku, vol. 1 (9), pp. 179—188, Available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/sep/31274/menedzhment-183-192.pdf> (Accessed 15 Nov 2024).

3. Poberezhna, Z. M. (2020), "Theoretical fundamentals of integrated evaluation of aviation enterprises competitiveness based on a system of balanced indicators", Naukovyi pohliad: ekonomika ta uhdoszhnye, vol. 3 (69), pp. 72—79. Available at: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4171>

4. Bousdekis, A. and Lepenioti, K. and Apostolou, D. and Mentzas, G. (2021), "A review of data-driven decision-making methods for Industry 4.0 maintenance applications", Electronics, vol. 10 (7), pp. 828. DOI: <https://doi.org/10.3390/electronics10070828>

5. Pshenychnya, M. (2024), "Integration of ESG Metrics into Business Analytics Models: Impact on Risks and Profitability", Materialy V Mizhnarodnoyi naukovopraktychnoi konferencii "Biznes-analytika: modeli, instrumenty ta tekhnolohii" [Materials of the V International Scientific and Practical Conference "Business Analytics: Models, Tools, and Technologies"], Kyiv, Ukraine, March 5—6, 2024, pp. 70—73, Available at: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/63282> (Accessed 15 Nov 2024).

6. Zavorynyi, M.V. (2024), "Methodological aspects of management reporting in modern conditions", Staly rozvytok ekonomiky, vol. 3 (50), pp. 283—289. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-42>

7. Romanov, D.O. and Dihtiari, O.A. (2024), "development of intelligent systems in making administrative decisions", Natsionalni interesy Ukrainy, vol. 3 (3), pp. 107—121. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-3\(3\)-107-121](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-3(3)-107-121)

8. Ihnatenko, S.V. and Tomashuk, I.V. (2024), "Current trends in automation and digitalization of management accounting in agricultural enterprises: economic aspect", Ekonomichniy Prostir, vol. 191, pp. 465—472. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/192-3>

9. Zamlynskyi, V.A. and Shchurovska, A.Yu. and Zamlynska, O.V. (2023), "Features and characteristics of business intelligence (BI)-systems as a tool for improving the efficiency of company activities", Ukrainskyi Zhurnal

Prykladnoi Ekonomiky ta Tekhniky, vol. 8 (1), pp. 54—61. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-8>

10. Yasinska, A.I. (2024), "Methodology of the formation of management reporting in the enterprise management system", Ekonomika ta Sotsium, vol. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-88>

11. Shmyhel, O.Ye. (2020), "Management accounting and criteria for its effectiveness at the enterprise", Innovatsiyna Ekonomika, vol. 3—4, pp. 183—187. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.26>

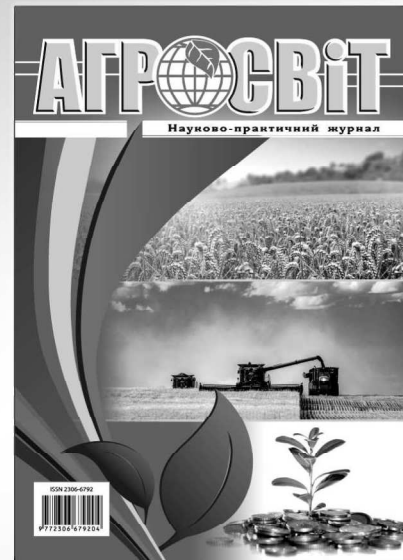
12. Maksymchuk, I.A. and Metil, T.K. (2021), "Organization of management accounting in the information space of the enterprise", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 16, pp. 46—50. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.26>

Стаття надійшла до редакції 24.11.2024 р.

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292